

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกษตรกรไทยส่วนใหญ่มีฐานะยากจน สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรยากจนคือ ปัญหาหนี้สิน ทั้งในและนอกระบบ รัฐบาลได้เล็งเห็นปัญหานี้จึงได้กำหนดนโยบายฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร เร่งรัดปัญหานี้สินและพักชำระหนี้ ให้สามารถฟื้นฟูอาชีพและพัฒนาอาชีพ เกิดเป็น โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหาหนี้สิน อันเนื่องมาจากเหตุสุจริต และจำให้ลดภาระหนี้สินเป็นเวลา 3 ปี เพื่อให้โอกาสที่ได้รับนี้ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถชำระหนี้ได้หลังสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวอย่างแท้จริงและยั่งยืน โครงการได้กำหนดเป้าหมายว่าจะมีเกษตรกรรายย่อย ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้สินเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท ได้พักชำระหนี้เงินต้นและไม่เสียดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี ระยะเวลาของโครงการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2547 ทั้งนี้เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีการปรับปรุงการผลิตอย่างจริงจัง และมีการออมเงินตามความสามารถ ซึ่งจะได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มจากอัตราปกติของ ธ.ก.ส. อีกร้อยละ 1 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินฝากไม่เกินรายละ 50,000 บาท เพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว เกษตรกรรายย่อยดังกล่าวจะสามารถชำระหนี้และขยายการผลิตต่อไป

เนื่องจากโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยได้ดำเนินงานครบ 3 ปี และสิ้นสุดโครงการแล้วเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2547 ขณะนี้จึงเป็นช่วงที่เกษตรกรดำเนินการชำระหนี้ตามปกติ (กองคิดตามและประเมินผล ฝ่ายนโยบายและแผน ธ.ก.ส., 2547)

เป้าหมายข้อหนึ่งของโครงการนี้คือ ต้องการให้เกษตรกรสามารถชำระหนี้ได้หลังสิ้นสุดโครงการ ซึ่งในส่วนของหนี้สินระยะสั้น เกษตรกรต้องชำระให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 1 ปี คือภายใน 31 มีนาคม 2548 เกษตรกรจะสามารถชำระหนี้ได้ตามกรอบเวลาหรือไม่ มีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจชำระหนี้ของเกษตรกร และถ้าหากไม่สามารถชำระหนี้ได้สาเหตุเพราะเหตุใด

ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาเพื่อนำไปสู่การหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขโครงการที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้ ตลอดจนแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกร และความยากจน

สถานที่ทำการศึกษาคืออำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากถึงร้อยละ 85 โดยมีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งสิ้น 59,232 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมด 115,969 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.08 ถือได้ว่าทำการเกษตรเกินกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่อำเภอ ซึ่งพืชเศรษฐกิจสำคัญของอำเภอนี้ได้แก่ ข้าวนาปี ถั่วเหลือง และมันฝรั่ง (www.sansai-cm.com, 2547) กรณีศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ และเป็นหนี้สินระยะสั้น ซึ่งมีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของอำเภอสันทรายทั้งสิ้น 515 ราย (ข้อมูลวันที่ 31 มีนาคม 2547) (ช.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่, 2547)

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจชำระหนี้ระยะสั้นของเกษตรกร ในโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย หลังสิ้นสุดโครงการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับการตัดสินใจชำระหนี้ระยะสั้นของเกษตรกรหลังสิ้นสุดโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย
3. เพื่อทราบปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการพักชำระหนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คาดว่าจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการพักชำระหนี้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาหนี้สินและความยากจนของเกษตรกรได้ อีกทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคตต่อไป

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจัยด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการปฏิบัติตามแผนงานของโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจชำระหนี้ หลังสิ้นสุดการพักชำระหนี้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (1 เมษายน 2544 - 31 มีนาคม 2547) โดยแบ่งขอบเขตการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ก. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากรที่ใช้ในการศึกษา ทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ข. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรที่นำมาศึกษา มีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม

- ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ, การศึกษา, จำนวนบุตร, ประสบการณ์การเกษตร
- ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคม ได้แก่ พื้นที่ถือครอง, กิจกรรมการเกษตร (ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ), จำนวนแรงงานในครัวเรือน, รายได้ต่อเดือนในปัจจุบัน, ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในปัจจุบัน, เงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบัน, หนี้สินก่อนการพักชำระหนี้, หนี้สิน ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และ ที่มาของเงินที่นำไปชำระหนี้

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

- การเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
- การเข้าพบพนักงาน ธ.ก.ส.
- การเข้าพบเจ้าหน้าที่เกษตร
- การได้รับคำแนะนำอาชีพจากเจ้าหน้าที่
- การปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
- การเข้าร่วมอบรมด้านเทคโนโลยี
- การร่วมหารือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกำหนดแผนการผลิตของตน
- การทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกร
- แรงจูงใจจากธนาคารในรูปแบบต่างๆ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

การตัดสินใจชำระหนี้ของเกษตรกร ในโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย หลังสิ้นสุดโครงการ ภายใน 1 ปี แบ่งออกเป็นกลุ่มการตัดสินใจได้ดังนี้

- ชำระเสร็จสิ้นแล้ว
- สามารถชำระได้ภายในกรอบเวลา
- ไม่สามารถชำระได้ภายในกรอบเวลา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variable)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรในโครงการพักชำระหนี้ ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร หลังสิ้นสุดการพักชำระหนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม

- ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ, การศึกษา, จำนวนบุตร, ประสบการณ์การเกษตร
- ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคม ได้แก่ พื้นที่ถือครอง กิจกรรมการเกษตร(ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ) จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนในปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในปัจจุบัน เงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบัน หนี้สินก่อนการพักชำระหนี้ หนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่มาของเงินที่นำไปชำระหนี้

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

- การเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
- การเข้าพบพนักงาน ธ.ก.ส.
- การเข้าพบเจ้าหน้าที่เกษตร
- การได้รับคำแนะนำอาชีพจากเจ้าหน้าที่
- การปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
- การเข้าร่วมอบรมด้านเทคโนโลยี
- การร่วมหารือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกำหนดแผนการผลิตของตน
- การทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกร
- แรงจูงใจจากธนาคารในรูปแบบต่างๆ

การตัดสินใจชำระหนี้ของเกษตรกร ในโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย หลังสิ้นสุดโครงการ ภายใน 1 ปี

- ชำระเสร็จสิ้นแล้ว
- สามารถชำระได้ภายในกรอบเวลา
- ไม่สามารถชำระได้ภายในกรอบเวลา

นิยามศัพท์

การพักชำระหนี้ หมายถึง การหยุดพักชำระหนี้ต้นเงิน และไม่ต้องชำระดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี ตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547

การตัดสินเชื่อชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย หมายถึง การตัดสินเชื่อในการใช้หนี้ระยะสั้นของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หลังวันที่ 31 มีนาคม 2547 ระยะเวลาภายใน 1 ปี ซึ่งแบ่งกลุ่มของการตัดสินเชื่อออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ชำระเสร็จสิ้นแล้ว สามารถชำระได้ภายในกรอบเวลา และไม่สามารถชำระหนี้ได้ภายในกรอบเวลา

หนี้ระยะสั้น หมายถึง หนี้เงินกู้ระยะสั้น เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตร สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ เป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ค่าเตรียมดิน ค่าพันธุ์พืช ค่าจ้างแรงงาน ฯลฯ เงินกู้ประเภทนี้มีกำหนดระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน ยกเว้นกรณีพิเศษอาจขยายให้เป็นไม่เกิน 18 เดือน

เกษตรกรรายย่อย หมายถึง

1. เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. หรือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เป็นลูกค้าและใช้บริการเงินกู้โดยตรงกับ ธ.ก.ส. หรือเป็นเกษตรกรที่รับภาระหนี้สินแทนเกษตรกรลูกค้าในฐานะผู้ค้ำประกันหรือในฐานะทายาทโดยธรรมก่อนวันที่ 1 เมษายน 2544 โดยเกษตรกรต้องแสดงความจำนงขอเข้าร่วมโครงการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544
2. เกษตรกรลูกค้าที่ไม่เคยถูก ธ.ก.ส. ดำเนินคดีในฐานะผู้กู้มาก่อน
3. เกษตรกรลูกค้าที่มีภาระหนี้สินเงินกู้ค้างเหลืออยู่กับ ธ.ก.ส. โดยมีหนี้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาท ทั้งนี้ไม่นับรวมภาระหนี้เงินกู้ตามโครงการที่เป็นนโยบายของรัฐบาลและไม่นับรวมดอกเบี้ยเป็น

รายได้หลัก หมายถึง รายได้ทั้งที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสดรวมกันแล้วมีมูลค่าเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจได้มาจากการประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพรองก็ได้

รายได้รอง หมายถึง รายได้ทั้งที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสดรวมกันน้อยกว่ารายได้หลัก ซึ่งอาจได้มาจากการประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพรองก็ได้

โครงการฟื้นฟูเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ หมายถึง การฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเพื่อให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้โดยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เรียนรู้ปัญหาของตนเอง ปัญหาในการผลิต เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชนได้ และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยี สนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยยังคงสามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการฟื้นฟูแล้ว

การทำบัญชีฟาร์ม หมายถึง การจดบันทึกรายได้ และค่าใช้จ่าย ต้นทุนในการประกอบอาชีพของเกษตรกรด้านต่าง ๆ อาทิ การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลา การทำนา การทำสวน เป็นต้น รวมถึงบัญชีรับ-จ่าย อย่างง่าย จนสามารถคิดต้นทุน กำไรหรือขาดทุนได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved